

Digital transformation of inclusive Youth Work

01.01.2023.-31.12.2024.

Co-funded by
the European Union

Udruga Studio B

YOUTH POWER
Germany

YOUTH POWER
Austria

YOUTH
POWER

PRIRUČNIK

POTICANJE INKLUZIJE KROZ INOVATIVNE METODE U NEFORMALNOM OBRAZOVANJU

SADRŽAJ

UVOD

POGLAVLJE 1:

RAZUMIJEVANJE INKLUZIJE

POGLAVLJE 2:

RAZLIČITI ASPEKTI INKLUZIJE

POGLAVLJE 3:

STVARANJE INKLUZIVNOG OKRUŽENJA

ZA UČENJE

POGLAVLJE 4:

PREGLED INKLUZIVNIH POLITIKA U RADU S

MLADIMA U EUROPI

POGLAVLJE 5:

EDUKACIJSKI PROGRAM: INKLUZIJA

1. UVOD

Dobrodošli u ovaj sveobuhvatni priručnik o inkluziji u neformalnom obrazovanju. Ovaj je priručnik namijenjen praktičarima poput vas koji su strastveni u stvaranju inkluzivnih okruženja za učenje. Inkluzija je temeljno načelo koje osigurava jednake mogućnosti za sve pojedince, bez obzira na njihovu pozadinu, sposobnosti ili okolnosti. Prihvatanjem inkluzije možemo poticati osjećaj pripadnosti, poštovanja i osnaživanja među sudionicima u okruženju neformalnog obrazovanja. Cilj ovog priručnika je pružiti vam teorijsko znanje, praktične strategije i resurse za učinkovitu implementaciju inkluzivnih praksi u vašem radu.

Ovaj priručnik je osmišljen kako bi pružio osobama koje rade s mladima i drugim praktičarima neformalnog obrazovanja inovativne metode za poticanje inkluzije. Priručnik se temelji na najnovijim istraživanjima i najboljim praksama u inkluziji, i stvoren je u raznolikom okruženju tijekom aktivnosti "Lokalni inovativni bootcamp" unutar Erasmus+ projekta "Digitalna transformacija inkluzivnog rada s mladima, 2022-2-HR01-KA220-YOU-000096214".

Što je inkluzija?

Inkluzija je složen koncept s mnogo različitih definicija. Za potrebe ovog priručnika, definirat ćemo inkluziju kao:

- Stvaranje okruženja u kojem se svi osjećaju dobrodošli, cijenjeni i poštovani. To znači da svatko treba imati priliku u potpunosti sudjelovati u svim aspektima života, bez obzira na svoju pozadinu, sposobnosti ili uvjerenja.
- Prepoznavanje i cijenjenje različitosti. To znači da bismo trebali cijeniti različite perspektive i iskustva koje svaka osoba donosi.
- Uklanjanje prepreka za sudjelovanje. To znači da bismo trebali identificirati i adresirati sve prepreke koje sprječavaju ljude u potpunom sudjelovanju u našim društvima.

Zašto je inkluzija važna?

Postoje mnogi razlozi zašto je inkluzija važna. Evo samo nekoliko:

- Inkluzija je osnovno ljudsko pravo. Svaka osoba ima pravo biti uključena u društvo, bez obzira na svoju pozadinu, sposobnosti ili uvjerenja.
- Inkluzija je ključna za stvaranje pravednijeg i jednakijeg društva. Kada svatko ima priliku u potpunosti sudjelovati u društvu, svi imamo koristi.

Kako osobe koje rade s mladima i praktičari rada s mladima mogu poticati inkluziju u okruženju neformalnog učenja?

Postoji mnogo stvari koje osobe koje rade s mladima i praktičari rada s mladima mogu učiniti kako bi potaknuli inkluziju u svojim programima neformalnog obrazovanja. Evo nekoliko savjeta:

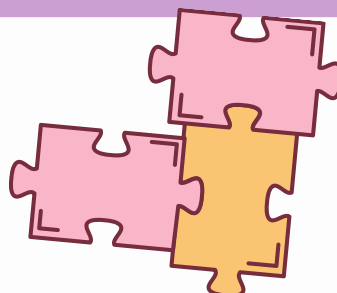
- Stvorite dobrodošlo okruženje. Pobrinite se da se svi osjećaju dobrodošli i ugodno u vašem programu. To znači korištenje inkluzivnog jezika, poštovanje različitih kultura i uvjerenja te pružanje prilika svima da se upoznaju.
- Izgradite odnose. Upoznajte mlade ljude u vašem programu. To će vam pomoći razumjeti njihove individualne potrebe i snage.
- Postavite visoka očekivanja za sve sudionike. Vjerujte da svi mladi ljudi mogu učiti i uspjeti. To će stvoriti pozitivno i podržavajuće okruženje za učenje.
- Koristite raznolike instrukcije. Pružite različite aktivnosti i materijale za učenje kako biste zadovoljili potrebe svih učenika.
- Slavite različitosti. Prepoznajte i cijenite različite perspektive i iskustva koje svaka osoba donosi u program.

Inovativne metode za poticanje inkluzije

Ovaj priručnik uključuje niz inovativnih metoda koje se mogu koristiti u programima neformalnog obrazovanja prilikom adresiranja teme inkluzije. Te metode temelje se na najnovijim istraživanjima i najboljim praksama. Također su praktične i lako se implementiraju.

Evo nekoliko primjera inovativnih metoda uključenih u priručnik:

- Univerzalni dizajn za učenje (Universal design for learning - UDL). UDL je okvir za dizajniranje okruženja za učenje koja su dostupna svim učenicima, bez obzira na njihove sposobnosti ili potrebe.
- Učenje socijalno-emocionalnih vještina (Social-emotional learning - SEL). SEL je skup vještina koje pomažu mladim ljudima razumjeti i upravljati svojim emocijama, graditi odnose i donositi odgovorne odluke.

POGLAVLJE 1: RAZUMIJEVANJE INKLUZIJE

1.1 ŠTO JE INKLUZIJA?

Inkluzija je vodeće načelo koje promiče jednake mogućnosti, pristup i sudjelovanje za sve pojedince, bez obzira na njihovu pozadinu, sposobnosti ili okolnosti. U inkluzivnom okruženju, različitost se slavi, a razlike se smatraju sredstvom, a ne preprekom. Inkluzija ide dalje od puke tolerancije ili prihvaćanja; cilj joj je stvoriti prostore gdje se svaka osoba osjeća vrijednom, poštovanom i osnaženom da se u potpunosti angažira u obrazovnim iskustvima.

Inkluzivno obrazovanje proteže se izvan formalnih obrazovnih okruženja, te obuhvaća i neformalno obrazovanje. Prepoznaje da se učenje odvija u raznim kontekstima, kao što su centri zajednice, organizacije za mlade i izvanškolske aktivnosti. Inkluzija u neformalnom obrazovanju znači osiguravanje da svi pojedinci, uključujući one koji su možda tradicionalno marginalizirani ili isključeni, imaju jednake mogućnosti sudjelovati i koristiti se obrazovnim programima i aktivnostima.

Stvaranje inkluzivnog okruženja uključuje rješavanje fizičkih, socijalnih i vrijednosnih prepreka. Zahtijeva prilagodbu metoda poučavanja, materijala i okruženja kako bi se zadovoljile raznolike potrebe i preferencije sudionika. Inkluzija nije pristup koji odgovara svima; zahtijeva stalno promišljanje, suradnju i fleksibilnost kako bi se osiguralo da svaki pojedinac može u potpunosti sudjelovati i napredovati u svom obrazovnom putovanju.

1.2. BENEFITI INKLUZIJE U NEFORMALNOM OBRAZOVANJU

Inkluzija u neformalnom obrazovanju donosi brojne koristi, kako za pojedince tako i za širu zajednicu. Prihvatanjem inkluzivnih praksi stvaramo okruženje za učenje koje potiče osobni rast, socijalnu koheziju i pozitivne promjene. Neki ključni benefiti inkluzije u neformalnom obrazovanju uključuju:

1.2.1 OSOBNI RAST I RAZVOJ:

Inkluzija omogućuje pojedincima razvoj pozitivnog poimanja sebe, samopoštovanja i povjerenja u vlastite sposobnosti. Pruža prilike za istraživanje sebe, razvoj vještina i stjecanje novog znanja. Inkluzivna okruženja potiču pojedince da otkriju i prihvate svoje jedinstvenu snagu, interese i potencijal.

1.2.2 SOCIJALNA KOHEZIJA I EMPATIJA:

Inkluzivno neformalno obrazovanje promiče razumijevanje, empatiju i prihvaćanje različitosti. Pomaže sudionicima razviti širu perspektivu, rušiti stereotipe i izgraditi pozitivne odnose s pojedincima iz različitih okolina. Inkluzija potiče osjećaj pripadnosti i povezanosti, stvarajući podržavajuću i inkluzivnu zajednicu.

1.2.3 POBOLJŠANI ISHODI UČENJA:

Kada se cijene i integriraju različite perspektive, iskustva i ideje, kvaliteta učenja se povećava. Inkluzivno neformalno obrazovanje potiče suradničko i kooperativno učenje, omogućujući sudionicima da uče jedni od drugih i proširuju svoje vidike. To olakšava kritičko razmišljanje, rješavanje problema i kreativnost kroz raznolike interakcije i perspektive.

1.2.4 SOCIJALNA PRAVDA I JEDNAKOST:

Inkluzija u neformalnom obrazovanju je moćno sredstvo za promicanje socijalne pravde i jednakosti. Bori se protiv društvenih barijera i diskriminacije te se zalaže za jednake mogućnosti za sve pojedince. Adresiranjem sistemskih nejednakosti i stvaranjem inkluzivnih prostora, neformalno obrazovanje doprinosi izgradnji pravednijeg i jednakijeg društva.

1.3 KLJUČNA NAČELA INKLUZIVNOG OBRAZOVANJA

1.3.1 POŠTOVANJE RAZLIČITOSTI:

Inkluzija prihvaća jedinstvenost svakog pojedinca i prepoznaje da različitost obogaćuje iskustvo učenja. Cijeni i poštuje razlike u kulturi, jeziku, sposobnostima i pozadinama. Inkluzivno obrazovanje promiče okruženje u kojem se svi sudionici osjećaju vrednovani, prihvaćeni i slobodni od diskriminacije.

Inkluzivno obrazovanje se temelji na nekoliko ključnih načela koja oblikuju njegovu provedbu i praksu. Ta načela pružaju okvir za stvaranje inkluzivnih okruženja i osiguravanje jednakih mogućnosti za sve sudionike. Neka od ključnih načela inkluzivnog obrazovanja uključuju:

1.3.5 KONTINUIRANO POBOLJŠANJE I REFLEKSIJA:

Inkluzija je neprekidan proces koji zahtijeva kontinuirano poboljšanje i refleksiju. Edukatori i praktičari uključeni u neformalno obrazovanje redovito moraju redovito evaluirati i promišljati o svojim aktivnostima kako bi adresirali izazove, identificirali područja za poboljšanje i prilagodili strategije kako bi bolje zadovoljili potrebe sudionika.

1.3.4 SURADNJA I ZAJEDNIČKA ODGOVORNOST:

Inkluzivno obrazovanje uključuje suradnju među edukatorima, sudionicima, obiteljima i mrežama podrške. Prepoznaje da stvaranje inkluzivnog okruženja zahtijeva zajedničke napore i zajedničku odgovornost. Suradnja osigurava da se razmotre različite perspektive, te da je odlučivanje inkluzivno i participativno.

1.3.2 JEDNAKOST PRILIKA:

Jednake mogućnosti su srž inkluzivnog obrazovanja. Osiguravaju da svaki pojedinac ima pravedan pristup obrazovanju, resursima i podršci. Inkluzivne prakse teže uklanjanju prepreka koje mogu spriječiti pojedince u potpunom sudjelovanju i koristi od obrazovnih programa.

1.3.3 INDIVIDUALIZACIJA I DIFERENCIJACIJA:

Inkluzija prepoznaje da pojedinci imaju različite obrazovne potrebe, stilove i preferencije. Naglašava važnost individualiziranog i diferenciranog obrazovnog programa kako bi se zadovoljile specifične potrebe sudionika. Inkluzivno obrazovanje potiče fleksibilnost u metodama poučavanja, materijalima i procjenama kako bi se prilagodile različitim stilovima učenja i sposobnostima.

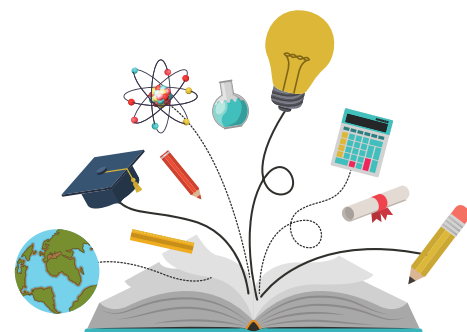
1.4. ULOGA NEFORMALNOG OBRAZOVANJA U PROMICANJU INKLUZIJE

U težnji za inkluzivnim društvom, obrazovanje igra ključnu ulogu u rušenju barijera i osnaživanju pojedinaca iz različitih okolina. Iako su formalni obrazovni sustavi temeljni u pružanju osnovnih znanja i vještina, neformalno obrazovanje se pokazalo kao moćno sredstvo u promicanju inkluzije. Neformalno obrazovanje obuhvaća širok raspon iskustava učenja koja se odvijaju izvan tradicionalnog okruženja učionice i mogu se prilagoditi specifičnim potrebama i okolnostima učenika.

1.4.1 POVEĆANJE PRISTUPA I SUDJELOVANJA

Neformalno obrazovanje igra ključnu ulogu u dosezanju marginaliziranih i nedovoljno zastupljenih populacija, uključujući osobe s invaliditetom, izbjeglice, migrante i one koji žive u udaljenim ili nepovoljnim područjima. Pruža fleksibilne mogućnosti učenja koje se mogu prilagoditi jedinstvenim potrebama i okolnostima ovih pojedinaca. Nudeći alternativne puteve obrazovanja, kao što su programi strukovnog obrazovanja, inicijative unutar zajednice i platforme za učenje na daljinu, neformalno obrazovanje osigurava da svatko ima jednaku šansu za pristup i sudjelovanje u iskustvima učenja.

1.4.2. POTICANJE CJELOŽIVOTNOG UČENJA

Inkluzija nadilazi samo olakšavanje pristupa obrazovanju; ona također uključuje stvaranje prilika za cjeloživotno učenje. Neformalno obrazovanje promiče kulturu kontinuiranog učenja nudeći raznolika i relevantna iskustva učenja tijekom cijelog života pojedinca. Prepoznaje da učenje ne prestaje nakon formalnog školovanja, već se nastavlja u raznim okruženjima i kontekstima. Programi neformalnog obrazovanja, kao što su tečajevi za odrasle, radionice za razvoj vještina i inicijative učenja unutar zajednice, omogućavaju pojedincima stjecanje novih znanja, vještina i kompetencija, čime se poboljšava njihova zapošljivost, osobni rast i socijalna integracija.

1.4.3. PROMICANJE RAZNOLIKOSTI I MEĐUKULTURNOG RAZUMIJEVANJA

Neformalno obrazovanje pruža platformu za prihvaćanje raznolikosti i poticanje međukulturnog razumijevanja. Potiče dijalog, suradnju i razmjenu ideja među pojedincima iz različitih okolina, potičući empatiju, poštovanje i cijenjenje kulturnih razlika. Inicijative neformalnog obrazovanja, kao što su programi međukulturne razmjene, obrazovanje za globalno građanstvo i radionice za osvještavanje o kulturi, imaju ključnu ulogu u promicanju inkluzivnih društava koji se bore protiv stereotipa, razbijajući predrasude i njegujući osjećaj pripadnosti među pojedincima iz različitih zajednica.

1.4.4. OSNAŽIVANJE SUDIONIKA KAO AGENATA PROMJENE

Jedan od ključnih aspekata neformalnog obrazovanja je naglasak na osnaživanju sudionika kao aktivnih agenata promjene. Programi neformalnog obrazovanja daju prednost pristupima usmjerenim na učenika koji potiču kritičko razmišljanje, rješavanje problema i aktivno sudjelovanje. Angažiranjem sudionika u procesima donošenja odluka, promicanjem građanskog angažmana i njegovanjem vještina vođenja, neformalno obrazovanje osnažuje pojedince da postanu zagovornici inkluzije i socijalne pravde. Oprema ih znanjem, vještinama i samopouzdanjem potrebnima za borbu protiv nejednakosti, diskriminacije i isključivanja, kako u vlastitim životima, tako i u društvu u cjelini.

Poglavlje 2: Različiti aspekti inkluzije

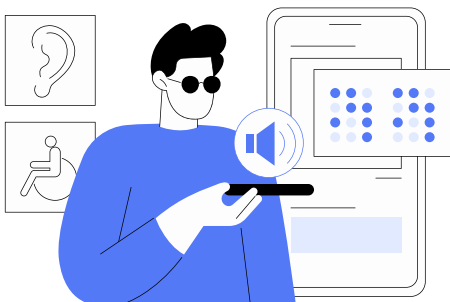
Inkluzija je višedimenzionalan koncept koji teži stvaranju okruženja u kojem se svaki pojedinac osjeća vrednovanim, poštovanim i uključenim. Prepoznaje i slavi različitost u svim njezinim oblicima te promiče jednake mogućnosti za sve. U ovom poglavlju istražiti ćemo različite aspekte inkluzije i raspravljati o strategijama za poticanje inkluzivnosti u različitim kontekstima.

2.1 Inkluzija osoba s invaliditetom

Inkluzivno obrazovanje za osobe s invaliditetom ključan je aspekt promicanja jednakog pristupa obrazovanju i društvu u cjelini. Uključuje stvaranje okruženja koje podržava učenje i razvoj osoba s invaliditetom uz njihove vršnjake bez invaliditeta.

Asistivna tehnologija i usluge podrške

Korištenje asistivne tehnologije i usluga podrške ključno je u omogućavanju osoba s invaliditetom da u potpunosti sudjeluju u obrazovnom okruženju. Asistivna tehnologija uključuje uređaje, softver i alate koji pomažu osobama s invaliditetom u pristupanju informacijama, komunikaciji i sudjelovanju u aktivnostima učenja. Primjeri asistivne tehnologije uključuju čitače zaslona, softver za pretvorbu govora u tekst, prilagodljive tipkovnice i alternativne komunikacijske uređaje. Usluge podrške, kao što su učitelji specijalnog obrazovanja, logopedi, radni terapeuti i tumači znakovnog jezika, pružaju dodatnu pomoć i vodstvo osobama s invaliditetom, osiguravajući da se njihove obrazovne potrebe učinkovito zadovoljavaju.

Neki ključni elementi razmatranja za promicanje inkluzije osoba s invaliditetom uključuju:

Pristupačnost

Osiguravanje fizičke pristupačnosti okruženja za učenje, kao što su rampe, dizala i pristupačni sanitarni čvorovi, kako bi se smjestile osobe s oštećenjem pokretljivosti. Pružanje pristupačnih materijala za učenje, kao što su braille ili audio verzije, za učenike s oštećenjem vida.

Individualizirana podrška

Prepoznavanje da osobe s invaliditetom mogu zahtijevati individualiziranu podršku i prilagodbe za potpuno sudjelovanje u obrazovnim aktivnostima. To može uključivati specijalizirane strategije poučavanja ili dodatnu podršku od asistenata u nastavi ili stručnjaka za resurse.

Suradnička partnerstva

Izgradnja učinkovitih suradnji između edukatora, obitelji i relevantnih stručnjaka kako bi se osigurao cjelovit pristup zadovoljavanju raznolikih potreba osoba s invaliditetom.

2.2 Inkluzija etničkih i kulturnih manjina

Promicanje inkluzije etničkih i kulturnih manjina uključuje poticanje okruženja koje poštuje i vrednuje različite kulturne pozadine. Cilj je stvoriti osjećaj pripadnosti i jednake mogućnosti za pojedince iz različitih etničkih i kulturnih sredina.

Neki od načina za promicanje inkluzije etničkih i kulturnih manjina uključuju:

Kulturna svijet i osjetljivost

Edukacija osoblja i studenata o različitim kulturama, tradicijama i vrijednostima kako bi se promicalo razumijevanje i poštovanje. Poticanje otvorenog dijaloga i slavljenje kulturne raznolikosti kroz aktivnosti i događanja.

Podrška jeziku

Pružanje jezične podrške i resursa za studente s ograničenom vještinom dominantnog jezika. To može uključivati dvojezične programe, nastavu za podršku jeziku ili usluge prevođenja, osiguravajući da jezične barijere ne ometaju obrazovne mogućnosti.

HI!

BONJOUR

HOLA!

Multikulturalni kurikulum

Uključivanje različitih perspektiva, priča i iskustava u kurikulum kako bi se odražavala kulturna raznolikost populacije studenata. To može pomoći studentima da razviju osjećaj ponosa o vlastitoj kulturi, dok istovremeno potiče empatiju i cijenjenje drugih kultura.

2.3 Inkluzija LGBTQ+ osoba

Neki od načina za promicanje inkluzije LGBTQ+ osoba uključuju:

Promicanje inkluzije LGBTQ+ osoba uključuje stvaranje sigurnog i podržavajućeg okruženja koje poštuje i potvrđuje razne seksualne orijentacije i rodne identitete. Cilj je osigurati da se LGBTQ+ osobe osjećaju vrednovanima i uključenima bez straha od diskriminacije ili predrasuda.

Sigurni i inkluzivni prostori

Stvaranje sigurnih prostora gdje se LGBTQ+ osobe mogu biti svoje bez straha od osude ili uznemiravanja. To uključuje provedbu politika protiv zlostavljanja, promicanje prihvatanja i pružanje resursa i podrške za LGBTQ+ studente.

Inkluzivni jezik i kurikulum

Korištenje inkluzivnog jezika koji prepoznaje i potvrđuje razne rodne identitete i seksualne orijentacije. Uključivanje perspektiva i iskustava LGBTQ+ osoba u kurikulum kako bi se potaknulo razumijevanje i promicala inkluzivnost.

Podržavajuće mreže

Uspostavljanje podržavajućih mreža, kao što su LGBTQ+ studentski klubovi ili savezi, kako bi se pružio osjećaj zajednice, podrške i zagovaranja za LGBTQ+ osobe. Dodatno, pružanje pristupa savjetodavnim uslugama ili vanjskim LGBTQ+ organizacijama za podršku može biti korisno.

2.4 Inkluzija grupa u socio-ekonomski nepovoljnom položaju

Neki od načina za promicanje inkluzije grupa u socio-ekonomski nepovoljnom položaju uključuju:

Promicanje inkluzije grupa u socio-ekonomski nepovoljnom položaju uključuje rješavanje prepreka i pružanje jednakih mogućnosti pojedincima iz obitelji s niskim primanjima. Cilj je osigurati da socio-ekonomski status ne ometa pristup obrazovanju i drugim mogućnostima.

Pristup resursima

Pružanje jednakog pristupa resursima, kao što su obrazovni materijali, tehnologija i izvannastavne aktivnosti, bez obzira na socio-ekonomsku pozadinu. To može uključivati osiguravanje financiranja ili traženje partnerstava u zajednici kako bi se premostile praznine u resursima.

Stipendije i financijska pomoć

Nuditi stipendije, potpore ili programe financijske pomoći kako bi se podržali studenti iz obitelji s niskim primanjima u nastavku visokog obrazovanja ili mogućnosti razvoja vještina.

Sveobuhvatne usluge podrške

Pružanje dodatnih usluga podrške, kao što su savjetovanje, mentorstvo ili podučavanje, kako bi se riješili jedinstveni izazovi s kojima se suočavaju studenti u socio-ekonomski nepovoljnom položaju. Suradnja s organizacijama u zajednici i socijalnim službama može povećati učinkovitost ovih sustava podrške.

2.5 Inkluzija pojedinaca s različitim stilovima učenja

Promicanje inkluzije pojedinaca s različitim stilovima učenja uključuje prepoznavanje i prilagođavanje različitim načinima na koje pojedinci stječu i obrađuju informacije. Cilj je stvoriti okruženje za učenje koje zadovoljava jedinstvene potrebe učenja svih studenata.

Neki od načina za promicanje inkluzije pojedinaca s različitim stilovima učenja uključuju:

Diferencirana nastava

Primjena strategija poučavanja koje adresiraju različite stilove učenja, kao što su vizualni, auditivni, kinestetički ili taktilni. To može značiti uključivanje multimedijalnih resursa, praktičnih aktivnosti ili grupnog rada kako bi se angažirali studenti s različitim preferencijama učenja.

Fleksibilne metode ocjenjivanja:

Omogućavanje alternativnih metoda evaluacije koje uzimaju u obzir individualne snage i preferencije. To može uključivati opcije za usmene prezentacije, projekte ili demonstracije

Poglavlje 3: Stvaranje inkluzivnog okruženja za učenje

Stvaranje inkluzivnog okruženja za učenje ključno je kako bi se osiguralo da se svi sudionici osjećaju dobrodošli, poštovani i cijenjeni. Uključuje usvajanje strategija i praksi koje promiču inkluzivnost i adresiraju različite potrebe pojedinaca. U ovom poglavlju istražiti ćemo različite aspekte stvaranja inkluzivnog okruženja za učenje i raspravljati o praktičnim pristupima za poticanje inkluzivnosti.

3.1 Izgradnja svijesti i osjetljivosti

Neki od načina za izgradnju svijesti i osjetljivosti uključuju:

Izgradnja svijesti i osjetljivosti temelj je inkluzivnog okruženja za učenje. Uključuje poticanje razumijevanja različitosti, izazivanje predrasuda i promicanje empatije među sudionicima i facilitatorima.

Obrazovanje i osposobljavanje

Pružanje radionica, sesija osposobljavanja ili rasprava o različitosti, inkluziji i kulturnoj kompetenciji. Ove obrazovne prilike mogu pomoći sudionicima i facilitatorima u razvoju dubljeg razumijevanja različitih identiteta, iskustava i perspektiva.

Vježba refleksije

Poticanje sudionika i facilitatora na razmišljanje o vlastitim predrasudama, pretpostavkama i privilegijama. Ova samo-refleksija može promicati osobni rast, empatiju i spremnost na borbu protiv stereotipa i predrasuda.

Otvoreni dijalog

Stvaranje sigurnog i poštovanja punog prostora za otvoreni dijalog i razgovore o različitosti i inkluziji. Poticanje sudionika da dijele svoja iskustva, postavljaju pitanja i sudjeluju u smislenim raspravama može doprinijeti inkluzivnijem okruženju za učenje.

3.2 Prilagodba programskih aktivnosti i materijala

Neki od načina za prilagodbu programskih aktivnosti i materijala uključuju:

Prilagodba programskih aktivnosti i materijala ključna je za zadovoljavanje različitih potreba u učenju i osiguravanje jednakog sudjelovanja. Uključuje izvršavanje potrebnih prilagodbi kako bi se osiguralo da svatko može sudjelovati i imati koristi od iskustva učenja.

Višestruki modaliteti

Uključivanje višestrukih modaliteta, kao što su vizualni, audio i praktične aktivnosti, kako bi se zadovoljili različiti stilovi učenja. To osigurava da sudionici mogu biti u interakciji sa sadržajem na načine koji najbolje odgovaraju njihovim individualnim preferencijama i snagama.

Fleksibilno grupiranje

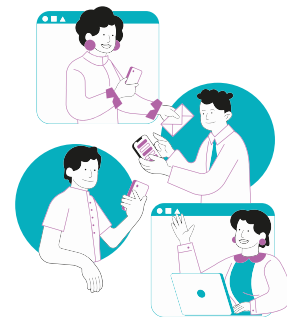
Primjena strategija fleksibilnog grupiranja koje dopuštaju sudionicima rad pojedinačno, u parovima ili u malim grupama, ovisno o njihovoj razini udobnosti i potrebama učenja. To promiče suradnju, učenje među vršnjacima i inkluzivno sudjelovanje.

Modificirane upute

Pružanje jasnih i sažetih uputa prilagođenih potrebama sudionika. Razbijanje složenih zadataka, pružanje dodatne podrške ili pružanje alternativnih pristupa može pomoći pojedincima s različitim potrebama u učenju da razumiju i angažiraju se s aktivnostima.

3.3 Učinkovite strategije komunikacije

Učinkovita komunikacija ključna je za stvaranje inkluzivnog okruženja za učenje. Uključuje korištenje jasnih, inkluzivnih i poštujućih strategija komunikacije koje promiču razumijevanje i sudjelovanje.

Neki od načina za učinkovitu komunikaciju uključuju:

Jasni jezik

Korištenje jasnog i sažetog jezika koji mogu lako razumjeti sudionici s različitim jezičnim sposobnostima. Izbjegavanje žargona, korištenje vizualnih pomagala ili demonstracija i provjera razumijevanja mogu poboljšati učinkovitost komunikacije.

Aktivno slušanje

Prakticiranje aktivnog slušanja davanjem pune pozornosti sudionicima, priznavanjem njihovih doprinosa i vrednovanjem njihovih perspektiva. To pokazuje poštovanje i potiče aktivno sudjelovanje svih pojedinaca.

Neverbalna komunikacija

Budite svjesni neverbalnih signala, kao što su govor tijela i izrazi lica, kako biste osigurali da je komunikacija inkluzivna i poštujuća. Neverbalni signali mogu prenositi poruke i emocije koje dopunjuju verbalnu komunikaciju.

3.4 Suradnja sa sudionicima, obiteljima i mrežama podrške

Suradnja sa sudionicima, obiteljima i mrežama podrške ključna je za stvaranje inkluzivnog okruženja za učenje. Uključuje izgradnju partnerstava, traženje doprinosa i uključivanje dionika u procese donošenja odluka.

Neki od načina za suradnje uključuje:

Angažiranje obitelji

Aktivno uključivanje obitelji u proces učenja pružanjem redovitih ažuriranja, traženjem njihovih mišljenja i poticanjem njihovog sudjelovanja. Prepoznavanje obitelji kao vrijednih partnera može poboljšati cjelokupno iskustvo učenja i promicati osjećaj pripadnosti.

Doprinos sudionika

Poticanje sudionika da daju svoje mišljenje, dijele svoja iskustva i doprinose planiranju i provedbi aktivnosti. Cijenjenje njihovih perspektiva i uključivanje u procese donošenja odluka potiče osjećaj vlasništva i osnaživanja.

Mreže podrške

Suradnja s mrežama podrške, kao što su organizacije unutar zajednice ili stručnjaci, kako bi se pružili dodatni resursi, smjernice i stručnost. Te mreže mogu pružiti dragocjenu podršku sudionicima s posebnim potrebama i doprinijeti njihovoj ukupnoj inkluziji.

3.5 Rješavanje izazovnih ponašanja i razrješavanje sukoba

Rješavanje izazovnih ponašanja i razrješavanje sukoba važan je aspekt održavanja inkluzivnog okruženja za učenje. Uključuje uspostavljanje jasnih smjernica, brzo adresiranje sukoba i implementaciju učinkovitih strategija za upravljanje i rješavanje izazovnih ponašanja. Proaktivnim adresiranjem ovih problema, praktičari mogu stvoriti siguran i poštujući prostor za učenje i rast svih sudionika.

Evo nekih strategija za rješavanje izazovnih ponašanja i razrješavanje sukoba:

Jasna očekivanja

Postavite jasna očekivanja za ponašanje od početka programa. Komunicirajte ta očekivanja sudionicima i naglasite važnost poštovanja, inkluzivnosti i pozitivnih interakcija. Osigurajte da sudionici razumiju posljedice svojih postupaka i koristi pridržavanja smjernica.

Poticanje pozitivnog ponašanja

Implementirajte sustav poticanja pozitivnog ponašanja kako biste potaknuli i ojačali pozitivna ponašanja. Prepoznajte i priznajte napore i postignuća sudionika putem verbalne pohvale, nagrada ili certifikata. Slavljenje njihovih pozitivnih doprinosa stvara kulturu cijenjenja i potiče druge da slijede primjer.

Restorativne prakse

Koristite restorativne prakse za adresiranje sukoba i izazovnih ponašanja. Umjesto fokusiranja samo na kaznu, restorativne prakse imaju za cilj popraviti odnose, promicati razumijevanje i poticati osobni rast. Facilitirajte otvorene dijaloge gdje sudionici uključeni u sukobe mogu izraziti svoje perspektive, slušati druge i raditi na rješenjima koja koriste svima uključenima.

Aktivno slušanje i empatija

Kada dođe do sukoba, prakticirajte aktivno slušanje dajući sudionicima priliku izraziti svoje misli i osjećaje. Pokažite empatiju i validirajte njihove emocije, stvarajući siguran prostor za otvorenu komunikaciju. Pomozite sudionicima razumjeti utjecaj njihovih postupaka na druge i potaknite ih da razmotre različite perspektive.

Tehnike medijacije i razrješavanja sukoba

Ako sukobi potraju, primijenite tehnike medijacije kako biste olakšali rasprave i postigli međusobno zadovoljavajuća rješenja. To može uključivati neutralnu treću stranu, kao što je obučeni medijator ili facilitator, koji može voditi proces i osigurati da se svi glasovi čuju. Naučite sudionike učinkovitim tehnikama razrješavanja sukoba, kao što su kompromis, pregovaranje i pronalaženje zajedničkog tla.

Strategije upravljanja ponašanjem

Implementirajte učinkovite strategije upravljanja ponašanjem kako biste se bavili izazovnim ponašanjima. To može uključivati uspostavu sustava upozorenja, pauza ili logičnih posljedica koje su pravedne i dosljedne. Koristite ove strategije kao sredstvo za preusmjeravanje ponašanja, poučavanje prikladnih alternativa i promicanje samo-refleksije i osobnog rasta.

Podržavajuće intervencije

Pružite dodatnu podršku i intervencije za sudionike koji mogu zahtijevati dodatnu pomoć. To može uključivati upućivanje na savjetodavne usluge, uključivanje njihovih obitelji ili mreža podrške ili suradnju s relevantnim stručnjacima za razvoj personaliziranih strategija. Individualizirani planovi podrške mogu pomoći u rješavanju osnovnih problema i promicanju pozitivne promjene ponašanja.

Kontinuirana komunikacija

Održavajte otvorene linije komunikacije s sudionicima, obiteljima i mrežama podrške tijekom cijelog procesa. Redovito ih ažurirajte o napretku, uključite ih u donošenje odluka i tražite njihov doprinos. Suradnja i transparentnost mogu ojačati odnose i stvoriti zajedničku odgovornost za održavanje inkluzivnog okruženja za učenje.

Zapamtite, rješavanje izazovnih ponašanja i razrješavanje sukoba kontinuirani je proces. Zahtijeva strpljenje, fleksibilnost i posvećenost promicanju pozitivnog rasta i učenja za sve sudionike. Proaktivnim i dosljednim adresiranjem ovih problema, praktičari mogu poticati inkluzivno okruženje za učenje gdje se svi osjećaju vrednovani i podržani.

Poglavlje 4. Pregled inkluzivnih politika u radu s mladima u Europi

Rad s mladima igra ključnu ulogu u promicanju inkluzije, raznolikosti i socijalne kohezije diljem Europe. U ovom poglavlju pregledat ćemo neke ključne politike, preporuke, strategije i inicijative koje podupiru prakse inkluzivnog rada s mladima na regionalnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini. Upoznavanje s ovim okvirima pruža smjernice za razvoj inkluzivnih programa koji se usklađuju s relevantnim standardima i koriste dostupnu podršku.

4.1 Preporuke Vijeća Europe o inkluziji

Vijeće Europe izdalo je nekoliko preporuka u vezi s inkluzijom u radu s mladima. Preporuka iz 2010. godine o radu s mladima naglašava načela sudjelovanja, inkluzije i nediskriminacije. Poziva države članice da pruže informacije prilagođene mladima i podršku za marginalizirane skupine. Preporuka iz 2018. godine o radu s mladima u ruralnim područjima naglašava usvajanje strategija kako bi se angažirali nedovoljno zastupljeni mladi ljudi. Preporuke naglašavaju sudjelovanje mladih u donošenju odluka i ističu ključne kompetencije za inkluzivne radnike s mladima.

U uvodnom dijelu strategije navodi se informacija koja je poslužila kao smjernica za stvaranje nove strategije, gdje kaže da:

"...unatoč ekonomskom oporavku i nižoj stopi nezaposlenosti, još uvijek postoje međugeneracijske nejednakosti. Prvi put od Drugog svjetskog rata postoji stvarni rizik da današnja generacija mladih ljudi može biti siromašnija od svojih roditelja. U dobnoj skupini od 16 do 29 godina, 29% ljudi podliježe riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti, 11,6% ljudi od 15 do 24 godine nisu zaposleni, niti se obrazuju ili osposobljavaju, i 15,9% mladih u toj dobnoj skupini nije zaposleno, što je dvostruko više od stope generalne populacije. Socio-ekonomska i demokratska isključenost usko su povezane. Mladi u nepovoljnom položaju obično su manje aktivni građani i imaju manje povjerenja u institucije. Također, imaju manje koristi od iskustava mobilnosti poput programa Erasmus+."

4.2 Strategije Europske unije i mogućnosti financiranja

Vodeći dokument vezan uz mlade i rad s mladima u Europi je **Strategija EU za mlade**. EU je razvio novu Strategiju EU za mlade i želi da se mladi angažiraju i postanu aktivni građani uključeni u demokraciju i društvo.

Nova Strategija EU za mlade okvir je za suradnju u politici EU za mlade za razdoblje 2019-2027, uspostavljen na temelju Rezolucije Vijeća od 26. studenog 2018. Strategija potiče sudjelovanje mladih u demokratskom životu i potiče socijalno i građansko angažiranje mladih. Cilj je osigurati da svaka mlada osoba ima potrebne resurse koji će omogućiti jednako sudjelovanje u društvu.

Tijekom procesa dijaloga 2017.-2018. koji je uključivao mlade ljude iz cijele Europe, uspostavljeno je 11 europskih ciljeva za mlade:

1. Povezivanje EU s mladima
2. Jednakost svih spolova
3. Inkluzivna društva
4. Informacije i konstruktivan dijalog
5. Mentalno zdravlje i dobrobit
6. Napredak ruralne mladeži
7. Kvalitetna zaposlenost za sve
8. Kvalitetno učenje
9. Prostor i sudjelovanje za sve
10. Održiva zelena Europa
11. Organizacije mladih i europski programi

Navedeni ciljevi pokušavaju identificirati intersektoralna područja koja utječu na živote mladih ljudi i ukazuju na izazove. Kako bi se ublažili potencijalni izazovi, Strategija EU za mlade oslanja se na nekoliko instrumenata kao što su zajedničke aktivnosti učenja, budući nacionalni planeri akcija, EU dijalog s mladima, Platforma strategije EU za mlade i alati zasnovani na dokazima. Uspostavljen je koordinator EU za mlade koji predstavlja kontakt i vidljivu referentnu točku Europske komisije za mlade. Koordinator EU za mlade radit će u suradnji s različitim dionicima kako bi uspostavio i osigurao dosljednu komunikaciju s mladim ljudima na najbolji način.

Nova strategija EU za mlade oslanja se na tri glavna područja djelovanja unutar kojih će se provoditi aktivnosti:

UKLJUČIVANJE: poticanje sudjelovanja mladih ljudi u demokratskom životu.

POVEZIVANJE: povezivanje mladih ljudi unutar EU i izvan nje, kako bi se potaknulo dobrovoljno sudjelovanje, mobilnost u učenju, solidarnost i međukulturno razumijevanje.

Prema novoj strategiji, osjećaj EU građanstva je jači među ljudima rođenima nakon 1980. (73%) nego među onima rođenima prije 1946. (54%). Stoga će se novi dijalog EU s mladima ojačati, europski portal će se konsolidirati kao jedinstvena digitalna pristupna točka za suradnju s EU, te će se raditi na povećanju interesa za participativno djelovanje i sudjelovanje u demokratskom životu.

U ovom području radit će se na povezivanju mladih ljudi unutar i izvan Europe stvaranjem mreža mladih unutar programa Erasmus+, podržavanjem provedbe Europskih snaga solidarnosti, kao i povećanjem sudjelovanja u prekograničnoj mobilnosti u svrhu učenja i solidarnosti unutar programa Erasmus+ i Europskih snaga solidarnosti s naglaskom na osobe s manje mogućnosti.

OSNAŽIVANJE: poticanje osnaživanja mladih ljudi kroz kvalitetu, inovacije i prepoznavanje rada s mladima.

Glavne mjere nove strategije su, prije svega, poboljšanje međusektorske suradnje u svim područjima politike, praćenje EU financiranja za mlade, pokretanje novog i inkluzivnijeg dijaloga EU s mladima s naglaskom na mlade s manje mogućnosti, provedba Agende za rad s mladima kako bi se povećalo prepoznavanje neformalnog učenja i ojačala veza između politike EU za mlade i povezanih programa EU (Erasmus+ i ESS).

Da bi se ne povećala učinkovitost, predlaže se dvostruki pristup, naime jačanje perspektive mladih ljudi u svim područjima politike na razini EU i bolje usmjerenje strategije. Osiguravanje snažne veze između aktivnosti transnacionalne suradnje i nacionalnih agencija koje provode program Erasmus+ i područja identificiranih u nacionalnim akcijskim planovima povećat će usklađenost između politike i provedbe programa. Međusektorska suradnja trebala bi se ojačati na svim razinama odlučivanja, tražeći sinergije, komplementarnost između mjera i uključujući veće angažiranje mladih ljudi.

Strategija promiče učinkovitu upotrebu programa EU i financijskih resursa, kao što su program Erasmus+, Europske snage solidarnosti, Europski strukturni i investicijski fondovi, Obzor 2020, među ostalima, aktivnosti Marie Skłodowska-Curie, program Kreativna Europa i njihovi nasljednici.

Cilj strategije je omogućiti mladim ljudima da oblikuju vlastitu sudbinu, postanu otporni i steknu životne vještine za suočavanje s promjenjivim svijetom, potaknuti mlade ljude da postanu aktivni građani, nositelji solidarnosti i pozitivne promjene za zajednice diljem Europe, inspirirani EU vrijednostima i europskim identitetom, pomoći u sprječavanju socijalne isključenosti mladih ljudi i poboljšati učinak političkih odluka na mlade ljude u okviru dijaloga i adresiranjem njihovih potreba u različitim sektorima. Program Erasmus+ ključan je izvor financiranja za inkluzivne međunarodne projekte za mlade. Područja poput socijalne inkluzije, raznolikosti i sudjelovanja imaju prioritet u financiranju. Nacionalne agencije pružaju smjernice za prijavu za Erasmus+ projekte kako bi se podržale inkluzivne lokalne inicijative.

VALUES

4.3. Nacionalne politike i inicijative u Hrvatskoj

Inkluzija je temeljno načelo u neformalnom obrazovanju, osiguravajući jednaki pristup i sudjelovanje za sve pojedince bez obzira na njihovu pozadinu, sposobnosti ili okolnosti. Hrvatska, kao i mnoge europske zemlje, ima nacionalne politike i inicijative koje podržavaju prakse inkluzije. Ovo poglavlje istražuje te politike i ističe inovativne metode iz Njemačke, Austrije i Švedske za daljnju inspiraciju.

Nacionalne politike i inicijative u Hrvatskoj:

Nacionalna strategija za razvoj cjeloživotnog učenja 2020-2030: Ova strategija naglašava važnost inkluzivnosti i pristupačnosti u obrazovanju odraslih, promičući fleksibilne formate učenja i ciljane programe za marginalizirane skupine. (Izvor: **Ministarstvo znanosti i obrazovanja**).

Nacionalni akcijski plan za poboljšanje kvalitete predškolskog odgoja i obrazovanja 2016-2020: Ovaj plan usredotočuje se na stvaranje inkluzivnih predškolskih okruženja pružanjem resursa i obukom za odgojitelje za adresiranje raznolikih potreba. (Izvor: **Ministarstvo znanosti i obrazovanja**).

Zakon o sprječavanju diskriminacije na temelju invaliditeta: Ovaj zakon jamči jednaka prava i mogućnosti za osobe s invaliditetom, uključujući pristup obrazovanju. (Izvor: **Hrvatski sabor**).

Primjeri inovativnih metoda iz drugih zemalja:

Njemačka: "Bildungsurlaub" (obrazovni dopust) omogućuje zaposlenima sudjelovanje u subvencioniranim programima daljnjeg obrazovanja, promičući socijalnu inkluziju i prekvalifikaciju. (Izvor: **Savezno ministarstvo obrazovanja i istraživanja**). U Njemačkoj, Zakon o inkluziji mladih financira projekte koji se bave siromaštvom, invaliditetom i migracijom.

Švedska: Sustav "Folkbildning" (obrazovanje odraslih) nudi besplatne, inkluzivne i fleksibilne mogućnosti učenja za sve, prilagođene raznolikim potrebama i interesima. (Izvor: **Švedska nacionalna agencija za obrazovanje**)

Austrija: Program "Integration durch Teilhabe" (integracija kroz sudjelovanje) pruža financiranje za projekte koji promiču socijalnu inkluziju za migrante i izbjeglice, uključujući inicijative neformalnog obrazovanja. (Izvor: **Savezno ministarstvo za socijalna pitanja, zdravstvo, njegu i zaštitu potrošača**)

Druge zemlje provode jedinstvene inicijative i pravne okvire koji promiču inkluzivni rad s mladima. Na primjer, u Francuskoj, Délégation Interministérielle à la Ville nadgleda programe za mlade iz nepovoljnih skupina. U Italiji, Program jamstva za mlade osigurava prilike za sve mlade ljude. Praktičari mogu saznati o nacionalnim politikama kako bi iskoristili dodatnu podršku i ostali u skladu s lokalnim standardima.

4.4 Najbolje prakse iz europskih zemalja

Ovo poglavlje istražuje uspješne metodologije i inicijative iz cijele Europe koje promiču inkluziju u radu s mladima i neformalnom obrazovanju. Ovi primjeri pokazuju kako organizacije rješavaju uobičajene izazove i stvaraju pristupačna okruženja u kojima svatko može napredovati.

Izgradnja kulture inkluzije:

Finska: Pokret 'Svi uključeni' potiče suradničke napore između organizacija za stvaranje inkluzivnih aktivnosti i događanja za mlade. (Izvor: https://en.wikipedia.org/wiki/Finns_Party)

Španjolska: Mreža 'Red Injuve' povezuje organizacije za mlade diljem zemlje, dijeli najbolje prakse i olakšava suradnju na inicijativama inkluzivnosti. (Izvor: <https://www.injuve.es/>)

Adresiranje specifičnih potreba:

Austrija: Platforma 'Jugendinfo' pruža pristupačne informacije o aktivnostima i programima za mlade usmjerenima na različite skupine, uključujući osobe s invaliditetom i migrante. (Izvor: <https://www.jugendinfo.at/>)

Švedska: Sustav 'Folkbildning' nudi specijalizirane mogućnosti učenja za osobe s invaliditetom, osiguravajući sudjelovanje i razvoj vještina. (Izvor: <https://folkbildningsradet.se/om-folkbildningsradet/translations/english/the-swedish-national-council-of-adult-education/>)

Angažiranje raznolikih zajednica:

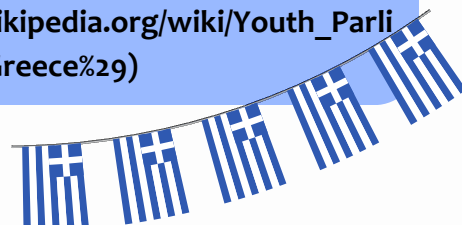
Njemačka: 'Interkulturelle Woche' (Međukulturni tjedan) organizira događaje u zajednici i radionice koje slave raznolikost i promiču međukulturno razumijevanje među mladima. (Izvor: <https://www.interkulturellewoche.de/>)

Irska: Platforma 'SpunOut.ie' pruža informacije i resurse o mentalnom zdravlju posebno prilagođene mladima, potičući sigurne prostore za otvoreni dijalog i podršku. (Izvor: <https://spunout.ie/>)

Osnajivanje sudjelovanja mladih:

Italija: Program 'Jamstvo za mlade' povezuje mlade ljude s prilikama za obuku i zapošljavanje, potičući socijalnu inkluziju i aktivno građanstvo. (Izvor: <https://ec.europa.eu/social/youthguarantee>)

Grčka: Inicijativa 'Mladi parlamenti' omogućava mladim ljudima da izraze svoja mišljenja i sudjeluju u procesima donošenja odluka, potičući građansko angažiranje i socijalnu inkluziju. (Izvor: https://en.wikipedia.org/wiki/Youth_Parliament_%28Greece%29)

Pristupačnost i fleksibilnost:

Estonija: Model 'Otvorena akademija' nudi fleksibilne, online module učenja prilagođene individualnim potrebama i zahtjevima pristupačnosti. (Izvor: <https://www.artun.ee/en/open-academy/>)

Portugal: Program 'Escola sem Paredes' (Škola bez zidova) pruža alternativne putove učenja za mlade ljude koji se bore u tradicionalnim školskim okuženjima, promičući obrazovnu inkluziju. (Izvor: <https://www.aeparede.edu.pt/>)

Također postoje programi poput irskog EPIC programa koji osnažuje mlade lidere Rome. U Portugalu, zadruge za rad s mladima provode aktivnosti prema izoliranoj ruralnoj mladeži. Finska organizacija Monikulttuuri Nuoriso ry zalaže se za mlade migrante. Poljska Akcija Demokracja obučava mlade lidere u multikulturalizmu. Ovi programi donose dragocjene lekcije o modelima partnerstva, kulturnoj osjetljivosti, strategijama osnaživanja i prevladavanju barijera za sudjelovanje.

Zapamtite:

Ovi primjeri pružaju uvid u razne napore koji se odvijaju diljem Europe. Razumijevanjem regionalnih i nacionalnih okvira koji podržavaju inkluziju, praktičari rada s mladima mogu osigurati usklađenost s politikama, pristup mogućnostima financiranja i implementaciju učinkovitih strategija informiranih najboljim praksama širom Europe. To poboljšava njihovu sposobnost stvaranja doista inkluzivnih programa koji koriste svim mladim ljudima.

Dodatni resursi:

SALTO Inclusion Resource Centre: [<https://www.salto-youth.net/inclusion/>]

POGLAVLJE 5: EDUKACIJSKI PROGRAM: INKLUZIJA

Naziv sesije

5.1 „Potezi pripadanja“

Ciljevi ove sesije kombiniraju upotrebu apstraktnih crteža s elementima samo-refleksije, suradnje i prepoznavanja vještina, kako bi se stvorila holistička i angažirajuća kreativna radionica usmjerena na razbijanje leda i izgradnju tima.

Razbijanje leda kroz apstraktni izraz:

Cilj: Kroz dijeljenje i raspravu o svojim kreacijama, pojedinci će se povezati na osobnoj razini, razbiti led i stvoriti pozitivnu i otvorenu atmosferu za radionicu. Sudionici će koristiti apstraktne crteže kao sredstvo za predstavljanje sebe grupi, izražavanje svojih jedinstvenih osobnosti i poticanje početnog osjećaja međusobnog povjerenja i prijateljstva.

Izgradnja tima kroz zajedničko umjetničko djelo:

Cilj: Poboľjšati dinamiku tima i uspostaviti temelje za učinkovitu komunikaciju. Sudionici će se angažirati u vježbama zajedničkog apstraktnog crtanja koje zahtijevaju timski rad i komunikaciju. Radeći zajedno na zajedničkom platnu, pojedinci će ojačati svoje suradničke vještine, cijeniti različite perspektive i izgraditi osjećaj jedinstva unutar grupe.

Prepoznavanje osobnih vještina i snaga:

Cilj: Povećati samopouzdanje, potaknuti osjećaj postignuća i ohrabriti sudionike da cijene svoje sposobnosti. Kroz vođenu refleksiju tijekom i nakon aktivnosti, sudionici će identificirati i artikulirati svoje individualne snage i vještine. Naglasak će biti na prepoznavanju i priznavanju jedinstvenih talenata koje svaki sudionik donosi grupi.

Ciljevi

Ciljevi

"Ja sam stvarno dobar/ra u..."

Cilj: Potaknuti podržavajuće okruženje za prepoznavanje i slavljenje tuđih postignuća. Sudionici će prepoznati vještinu, talent ili specifično znanje na koje su ponosni kroz apstraktne crteže. Grupa će se angažirati u dijeljenju / prezentaciji u stilu galerije.

Alati za samo-refleksiju:

Cilj: podići svijest o važnosti brige o sebi, promicati kulturu dobrobiti unutar grupe i potaknuti sudionike da dijele i uče iz strategija drugih. Sudionici će koristiti apstraktne crteže kao alat za refleksiju o svojim osobnim metodama brige za sebe. Kroz umjetnički izraz vizualno će predstaviti alate i prakse koje koriste za održavanje dobrobiti u svom svakodnevnom životu.

Trajanje (u minutama)

90 min.

Min and Max broj sudionika

10 -36

Resursi/materijali/potrebna oprema

- Karte s apstraktnim slikama (barem 1 slika po sudioniku)
- Flipchart papir, markeri

Pravila i opis sesije (sadržaj, metode)

Ime i gesta (igra imena) (10 min)

Svi sudionici stoje u krugu, voditelj kaže svoje ime i pokazuje gestu. Nakon toga, sudionik pored njega ponavlja ime i gestu voditelja te govori i pokazuje svoje ime i gestu. Sljedeći sudionik ponavlja ime i gestu voditelja i drugog sudionika te govori i pokazuje svoje, itd., i to se nastavlja sve do posljednjeg sudionika, koji ima zadatak ponoviti sva imena i geste. Preporučuje se da voditelj također ponovi sva imena i geste na kraju igre.

**Rules and description
step-by-step
(content elements,
methods)**

Kontekstualizacija: (5 min)

Voditelj radionice objasniti će sudionicima koliko je KREATIVNOST bitna na svim putevima aktivnog sudjelovanja. Biti kreativan je više od otkrivanja najprivlačnije ideje; uključuje otvorenost uma koja vam omogućava otkrivanje rješenja, alternativa i veza. Ta sposobnost integriranja tih uvida u vaš proces rješavanja problema je ključna. Svaki od nas posjeduje potencijal za kreativnost i to se može trenirati kao i bilo koja druga vještina. Ova vježba je osmišljena kako bi nam pomogla njegovati i razvijati našu kreativnost.

Individualna kreativnost (15 min)

Sudionici će individualno pristupiti sljedećim pitanjima i odgovarati na temelju svoje osobne interpretacije slike koju će pružiti voditelj radionice. Predložimo da slike ne budu specifični simboli, već raznoliki oblici bez stvarne reprezentacije (apstraktni), koji će otvoriti maštu sudionika. **Ovo** može biti jedan mogući set takvih slika, dok drugi može biti pronađen u priručnicima ove radionice, iako postoji milijune takvih (čak možete i sami stvoriti svoje.)

Voditelj nasumično daje jednu sliku svakom sudioniku.

Prvi korak: Sudionici uzimaju karticu sa slikom, odabiru orijentaciju (vertikalnu, horizontalnu, dijagonalnu) i odgovaraju na sljedeće pitanje na temelju onoga što vide i interpretiraju na slici.

- **Koji je vaš omiljeni topli napitak?**

Nakon 2 minute razmišljanja, neki od sudionika, ako ne i svi, imaju priliku podijeliti svoje vizije (još 3 minute). Voditelj radionice također može nasumično zamoliti neke od njih da podijele svoju sliku i svoj odgovor.

Drugi korak: sudionici zadržavaju karticu sa slikom i okreću je, u potpuno suprotnom smjeru od kako su je prvotno uzeli, i odgovaraju na sljedeće pitanje na temelju onoga što vide i interpretiraju na slici.

- **Što ćete raditi ovog vikenda?**

- Nakon 2 minute, neki od sudionika mogu podijeliti svoje odgovore (još 3 minute). Preporučuje se da oni koji nisu govorili u prošlom krugu, govore u ovom.

- **Treći korak:** U ovom krugu, sudionici bi trebali uzeti sliku svog partnera s lijeve strane i raditi na novoj slici koju imaju u rukama. Trebali bi odgovoriti na isto pitanje kao u prethodnom krugu, na temelju onoga što vide i interpretiraju na novoj slici. (Razlog za ponavljanje istog pitanja je dokazati da različiti ljudi mogu "vidjeti" različite stvari na istoj slici. Mašta nema granica i naše perspektive su obično različite!)

Pravila I opis sesije (sadržaj, metode)

Pitanja za evaluaciju/debriefing

Modifikacije za virtualno okruženje

Savjeti za trenere/facilitatore

Timski kreativitet (50 min)

Prvi korak: Sudionici zamjenjuju kartice sa slikama i imaju individualni zadatak da "prepoznaju" odgovor na sljedeće pitanje (2 min):

- "Kada biste morali održati predavanje na jednu temu, koja bi to bila?"

Drugi korak: Podijelite sudionike u male grupe, s 4 do 6 sudionika u svakoj, i dajte im zadatak da kolektivno rade za stolom, uzimajući sve svoje slike i postavljajući ih u ravnu liniju, kao način predstavljanja njihovog grupnog programa. (15 min).

Treći korak: prezentacija svakog tima u plenumu. (8 min).

Četvrti, peti i šesti korak: Ponovite prethodna 3 koraka s drugim pitanjem:

- "Koja je vaša omiljena aktivnost za brigu o sebi?"

Ako imate manje grupa (2 ili 3), one mogu čak pripremiti kratko predavanje o metodama brige o sebi kao svoje prezentacije. Ako je grupa veća, prezentacije bi trebale biti ograničene na nabranje različitih metoda.

Zaključivanje (10 min)

Zaključite s debriefingom.

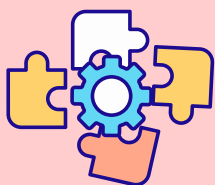
Evo nekoliko predloženih pitanja za debriefing. Možete dodati svoja ili koristiti samo neka od ovih (ovisno o vremenskim ograničenjima, veličini grupe itd.)

1. Što se dogodilo tijekom ove sesije? Što ste doživjeli?
2. Kako ste se osjećali? Jesu li vam zadaci bili teški? Jesu li bili laki?
3. Što ste naučili?
4. Kako to možete prenijeti u svoj svakodnevni život?

Koristite Zoom / Google Meet / Microsoft Teams za komunikaciju i Padlet za otpremanje svih apstraktnih crteža.

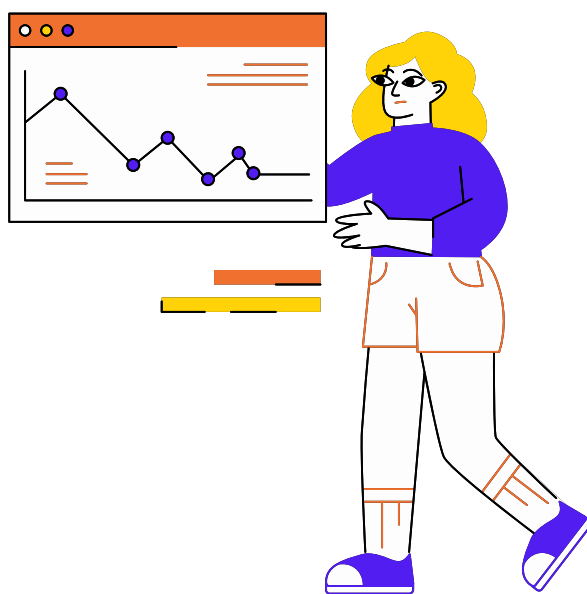
- Ako na početku imate više vremena, možete angažirati sudionike da crtaju apstraktne crteže i nakon toga ih razmijene.
- Možete produžiti dio za refleksiju.
- Treći korak u dijelu individualne kreativnosti može biti opcionalan.

Očekivani ishodi

- Kroz dijeljenje i raspravu ovih stvaralaštava te razbijanje početnih barijera među sudionicima, uspostavljena je pozitivna i otvorena atmosfera.
- Inicirano je međusobno povjerenje i prijateljstvo, postavljajući ugodan ton za ostatak radionice.
- Sudionici su iz prve ruke iskusili važnost različitih perspektiva u postizanju zajedničkog cilja.
- Unutar grupe je kultiviran osjećaj jedinstva, postavljajući temelje za poboljšanu dinamiku tima.
- Sudionici su sudjelovali u vođenoj refleksiji, identificirajući i artikulirajući svoje individualne snage i vještine.
- Među sudionicima je potaknuto povećano samopoštovanje i osjećaj postignuća.
- Grupa je razvila kolektivnu svijest i cijenjenje raznolikih talenata i sposobnosti koje svaki član donosi timu.
- Svaki sudionik je prepoznao i proslavio određenu vještinu ili talent kroz svoje apstraktne crteže.
- Dio grupnog dijeljenja/predstavljanja pridonio je podržavajućem okruženju, potičući pozitivno pojačanje i međusobno slavljenje postignuća.
- Unutar grupe uspostavljena je povećana svijest o važnosti brige o sebi.
- Promovirana je kultura dobrobiti, a sudionici su bili ohrabreni dijeliti i učiti iz strategija drugih, potičući podržavajuću zajednicu.

Ciljevi ove radionice integriraju fotografiju kao sredstvo za izgradnju tima i poticanje kohezije grupne dinamike, naglašavajući istraživanje emocija i vrijednosti sudionika. Radionica ima za cilj stvoriti okruženje u kojem pojedinci mogu razmišljati i izraziti svoje osjećaje, kao i istražiti i dijeliti temeljne vrijednosti.

Prepoznavanje emocija:

Cilj: Istražiti vizualni jezik emocija, potičući dublje razumijevanje i povezanost među članovima grupe. Sudionici će koristiti fotografiju kako bi vizualno „uhvatili“ i izrazili niza emocija kao što su ljubav, ljutnja, strah, sreća, tuga itd.

Vrijednosti kroz objektiv:

Cilj: Istražiti i dijeliti usklađenost vrijednosti sudionika kroz stvaranje vizualnih narativa, promičući zajednički osjećaj svrhe i razumijevanja unutar grupe. Sudionici će koristiti fotografiju kao alat za artikulaciju i predstavljanje svojih osobnih vrijednosti, poput solidarnosti, tolerancije, jednakosti i više.

Dijeljenje fotografija i pripovijedanje:

Cilj: Potaknuti otvorenu komunikaciju, aktivno slušanje i empatiju među sudionicima, potičući podržavajuću atmosferu za osobni izraz. Sudionici će se uključiti u strukturiranu sesiju dijeljenja fotografija i pripovijedanja, pružajući platformu za pojedince da izraze priče iza svojih odabranih fotografija.

Kolaborativni fotografski projekt:

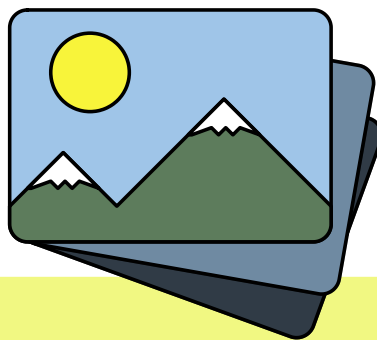
Cilj: Ojačati međuljudske veze i stvoriti zajednički osjećaj postignuća. Kako bi se poboljšao timski rad i suradnja, sudionici će zajedno raditi na kolaborativnom fotografskom projektu. Ova vježba zahtijeva koordinaciju, kreativnost i komunikaciju za sintezu individualnih perspektiva u kohezivnu vizualnu reprezentaciju.

Refleksija i dijalog:

Cilj: Produbiti veze, promovirati razumijevanje i ojačati koheziju grupe. Sudionici će se uključiti u vježbe refleksije, individualno i kao grupa, kako bi analizirali emocije i vrijednosti prikazane njihovim fotografijama, pružajući siguran prostor za dijeljenje svojih razmišljanja o vizualnim izražajima svojih vršnjaka.

Ciljevi

Trajanje
(u minutama)

90 min.

Min and Max
broj sudionika

10-36

Resursi/materi
jali/potrebna
oprema

- 100 foto kartica iz priloženog seta
- Ispisani ili napisani letci s emocijama
- Ispisani ili napisani letci s vrijednostima
- Mobiteli ili kamere
- Flipchart, markeri
- Projektor i ekran

Pravila I opis
sesije (sadržaj,
metode)

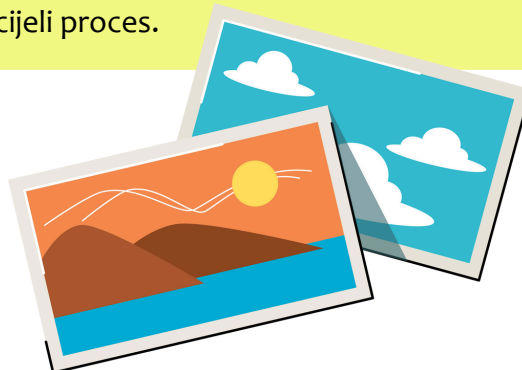
Uvod (5 min)

Pripremite unaprijed 100 foto kartica, bilo na stolu ili na podu. Svi sudionici sjede u plenarnoj dvorani. Radionicu započnite uvodom o tome što mogu očekivati tijekom ove sesije. Recite sudionicima da ćemo početi istraživati emocije i vrijednosti koristeći fotografiju kao alat, za istraživanje i za timski rad. Nastavite govoreći sudionicima da će pojedinačno odgovoriti na neka pitanja birajući jednu karticu sa stola/poda i pokazujući je svima ostalima.

Pojedinačna razmišljanja (10 min)

Prvo pitanje je: „Kako se osjećate?”. Sudionicima dajte vremena da izaberu jednu karticu i pokažu je svima. Zamolite svakog sudionika da podijeli svoje odgovore. Recite im da vrate karticu.

Drugo pitanje je: „Što je nešto bez čega ne možete živjeti?”. Svaki sudionik bi trebao ponovno odabrati jednu karticu koja predstavlja odgovor, pokazati je svima i podijeliti svoj odgovor. Treće pitanje je: „Što najviše cijenite u prijateljstvu?”. Ponovite cijeli proces.

Kolektivne izložbe (15 minuta)

Sada nastavite tražeći od sudionika da izaberu tri kartice koje za njih predstavljaju ljubav. Kada ih odaberu, recite im da prođu oko sobe i spoje se s nekim za koga osjećaju da ima najviše sličnih kartica ili razumijevanje ljubavi. Kada se spoje, recite im da ponovno prođu oko sobe i stvore malu grupu od 4 osobe s drugim parom za koji osjećaju da imaju sličnosti. Kada formiraju male grupe, recite sudionicima da je njihov zadatak podijeliti svoje individualne izbore i objasniti zašto su odabrali te kartice u grupi. Kada završe s dijeljenjem, moraju napraviti grupni izbor od 6 kartica za koje osjećaju da su najbolje ili najbolje predstavljaju ljubav. Kada to učine, recite im da nastave pripremom male izložbe/galerije. Nastavite pozivajući sve sudionike da prođu oko sobe i pogledaju sve galerije.

Fotografiranje (50 min)

Ciljevi

Nastavite sesiju ponovnim okupljanjem sudionika u plenarnoj sesiji. Podijelite grupu na nekoliko manjih grupa s 4 do 6 sudionika u svakoj (ovisno o veličini grupe, ako ima 24 sudionika podijelite ih u 4 grupe s po 6 osoba u svakoj; ako ima 36 sudionika podijelite ih u 6 grupa s po 6 osoba u svakoj). Nakon što sudionici sjednu u male grupe, započnite objašnjavajući zadatak. Recite sudionicima da će raditi u malim grupama s zadatkom da kreiraju seriju od minimalno 4 do maksimalno 8 fotografija na zadanu temu.

Prva tema su emocije i dobit će jednu od 11 različitih emocija. Objasnite im da će svaka grupa nasumično odabrati mali komadić papira na kojem je napisana jedna emocija i da ne bi trebali dijeliti što su dobili s bilo kime osim s članovima svojeg tima. Sljedeće emocije trebaju biti uključene: **iznenađenje, tuga, ljutnja, strah, sreća, gađenje, ljubav, zbuñjenost, bijes, ponos, osjećaj diskriminacije**. Nakon toga, facilitator treba zamotati sve papiriće i staviti ih u šešir/kutiju/vrećicu te proći oko sobe govoreći svakoj grupi da izabere jedan.

Kada to učine, objasnite im da imaju 15 minuta za kreiranje serije fotografija koje predstavljaju emociju koju su dobili. Fotografije mogu biti apstraktne, što znači da mogu fotografirati objekte ili okolinu, ili mogu biti modeli i rekreirati/prikazati emociju koristeći svoje izraze lica i pokrete tijela. Recite im da koriste svoju maštu i kreativnost. 😊

Druga tema su vrijednosti. Nakon što završe prvi zadatak, podijelite papiriće s različitim vrijednostima među njima, ponovno birajući jednu po grupi. Sljedeće vrijednosti trebaju biti uključene: **inkluzivnost, tolerancija, sloboda, jednakost, vladavina prava, nediskriminacija, solidarnost, rodna ravnopravnost, pravda, demokracija, poštovanje ljudskih prava**.

Kada odaberu jednu, trebaju ponoviti zadatak i kreirati seriju od 4 do 8 fotografija.

Ciljevi

Nakon što sve grupe završe svoje zadatke, trebaju ili poslati svoje fotografije u zajedničku WhatsApp ili Facebook grupu ili ih učitati u Google Drive mapu ili bilo koji drugi prikladan online alat. Okupite sudionike u plenarnoj sesiji i nastavite s prezentacijama svake grupe na velikom ekranu. Alternativno, ako imate resurse, možete isprintati fotografije svake grupe i reći svakoj grupi da ih zalijepi na veliki flipchart i predstavi. Nakon što svaka grupa predstavi, ostali sudionici bi trebali pokušati pogoditi koju emociju i vrijednost su imali. Dajte neko vrijeme za pogađanje, a zatim pitajte grupu koju su imali.

Zaključak (5 min)

Objasnite sudionicima da je fotografija moćno sredstvo. Upotrijebite neke fotografije koje kada se podijele na pola svaka od njih priča različitu priču (primjeri su pruženi unutar priručnika).

Pitanja za evaluaciju/deb rifying

Okupljanje za debriefing (5 min)

Evo nekih predloženih pitanja za debriefing. Možete dodati svoja ili koristiti samo neka od ovih (ovisno o vašim vremenskim ograničenjima, veličini grupe itd.)

1. Što se dogodilo tijekom ove sesije? Što ste doživjeli?
2. Kako ste se osjećali? Jesu li vam zadaci bili teški? Jesu li bili laki?
3. Što ste naučili?
4. Kako možete to primijeniti u svakodnevnom životu?

Modifikacije za virtualno okruženje

- Koristite Zoom / Google Meet / Microsoft Teams za komunikaciju i Padlet za fotografije koje su pripremljene unaprijed i za rezultate.
- Ako se radionica održava u virtualnom okruženju, promijenite zadatak fotografiranja. Podijelite sudionike u male grupe (stavite ih u odvojene sobe) i recite im da pronađu kolekcije fotografija (4 do 8 fotografija) na Internetu koje, prema njihovom mišljenju, predstavljaju i emocije i vrijednosti. Druga opcija je da svaki član grupe uzme neke fotografije u svom okruženju i pošalje ih ostalim članovima tima. Trebali bi ponovno odabrati 4 do 8 fotografija, i kada postignu konsenzus, kao grupa ih učitati na Padlet ili neki drugi sličan online alat.

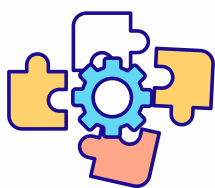

Savjeti za trener/facilitatore

- Možete koristiti kreativne energizatore za podjelu grupe, poput voćne salate, molekula i slično, ili možete koristiti metodu 1-2-3-4 (ovisno o vašem izboru i vremenu koje imate).
- Facilitator može na licu mjesta napisati papiriće s emocijama na post-itima ili ih isprintati unaprijed.
- Da biste promicali veći osjećaj pripadnosti i kreativnosti, možete reći malim grupama da stvore ime svoje grupe.

Očekivani ishodi

- Sudionici su vizualno uhvatili i izrazili niz emocija putem fotografije.
- Dublje razumijevanje i povezanost među članovima grupe poticani su dok su istraživali i dijelili svoje vizualne reprezentacije emocija.
- Radionica je stvorila okruženje u kojem se emocije mogu otvoreno priznati i raspravljati, doprinoseći povećanju emocionalne inteligencije unutar grupe.
- Sudionici su koristili fotografiju kao moćno sredstvo za artikulaciju i predstavljanje svojih osobnih vrijednosti.
- Vizualni narativi stvoreni tijekom radionice prikazuju raznolikost vrijednosti, potičući zajednički osjećaj svrhe i razumijevanja unutar grupe.
- Istraživanje i dijeljenje vrijednosti putem fotografije doprinijeli su dubljoj povezanosti među sudionicima, naglašavajući zajedničke točke i promičući podržavajuću zajednicu.
- Strukturirana sesija dijeljenja fotografija i pripovijedanja potaknula je otvorenu komunikaciju, aktivno slušanje i empatiju među sudionicima.
- Stvorena je podržavajuća atmosfera za osobni izraz, omogućavajući pojedincima da podijele priče i emocije iza svojih odabranih fotografija.
- Sudionici su stekli dublji uvid u iskustva i perspektive svojih kolega, jačajući međuljudske veze unutar grupe.
- Kolaborativni fotografski projekt poslužio je kao vizualna reprezentacija timskog rada, kreativnosti i komunikacije među sudionicima.
- Međuljudske veze su ojačane dok su pojedinci radili zajedno na sintezi različitih perspektiva u koherentnu vizualnu reprezentaciju.
- Zajednički osjećaj postignuća iz kolaborativnog projekta pojačao je osjećaj jedinstva unutar grupe.
- Sudionici su se uključili u vježbe refleksije, individualno i kao grupa, kako bi analizirali emocije i vrijednosti prikazane u njihovim fotografijama.
- Radionica je pružila siguran prostor za sudionike da podijele svoja razmišljanja o vizualnim izražajima svojih kolega, promičući razumijevanje i jačanje kohezije grupe.
- Povećana samosvijest i empatija postale su očite dok su sudionici istraživali dublja značenja iza svojih odabranih slika, potičući podržavajuću i razumijevajuću zajednicu.

Naziv sesije

5.3 „ Nečujni glasovi, neviđene pripovijesti “

Ciljevi

Ciljevi ove sesije podržavaju maksimalno korištenje digitalnih alata za olakšavanje kreativnog izražavanja, naglašavajući čin pisanja i refleksije o osobnim pričama isključenosti. Radionica ima za cilj stvoriti podržavajuće okruženje za sudionike kako bi artikulirali, razmišljali o tome i izvukli najvažnije aspekte i uvide iz trenutaka isključenosti kroz digitalne multimedijalne alate.

Pisanje osobnih priča:

Cilj: Potaknuti izražavanje osobnih iskustava. Sudionici će se uključiti u sesije pisanja kako bi artikulirali svoje osobne priče isključenosti, naglašavajući važnost refleksije o situaciji u kojoj su sudionici bili isključeni, ali i situacijama u kojima su oni isključili nekog drugog.

Multimedijske refleksije:

Cilj: Potaknuti sudionike da zarone u nijanse svojih osobnih iskustava i izraze ih kroz kombinaciju digitalnih multimedijalnih alata (kolaž, strip, grafički dizajn, audio i video). Sudionici će "dokumentirati" trenutke isključenosti i koristiti digitalne alate za stvaranje multimedijalnih reprezentacija svojih refleksija. Kombinacija različitih vizualnih elemenata omogućava dinamično istraživanje njihovih narativa. Ova aktivnost služi kao kreativni izlaz za sudionike da izraze emocije, misli i lekcije naučene iz njihovih stvarnih životnih iskustava.

Trajanje (u minutama)

120 min.

Min and Max broj sudionika

10 -36

Resursi/materijali/p otrebna oprema

- Papiri A4, olovke, markeri
- Dobra internetska veza
- Mobilni telefoni ili prijenosna računala, jedan po timu, kada je riječ o timskom radu
- Mali papirići s napisanim nazivima digitalnih multimedijalnih alata (kolaž, strip, grafički dizajn, audio i video). U slučaju veće grupe napišite dva papira za svaki alat)
- Video projektor

Pravila i opis sesije (sadržaj, metode)

Pitanja za evaluaciju/debriefing

Pisanje osobnih priča (50 min)

Prvi korak (10 min): Sudionici sjede oko stolova s papirom i olovkom i imaju zadatak napisati osobnu priču koja započinje sljedećom rečenicom:

„Jednom sam se osjećao/la isključeno/na kada...“

Drugi korak (10 min): Nastavljaju pisati priču sljedećom rečenicom:

„Jednom sam isključio/la nekoga kada...“

Treći korak (10 min): Nastavljaju pisati priču sljedećom rečenicom:

„Iz oba ova iskustva naučio/la sam...“

Četvrti korak (20 min): Podijelite veliku grupu na male grupe s 4 do 6 sudionika u svakoj i dajte im zadatak da podijele svoje osobne priče, a zatim odaberu onu koja je prema njihovom mišljenju najmoćnija.

Multimedijski izraz (40 min):

Nasumično dajte svakom timu mali papirić s multimedijalnim alatom i zadatak da pripreme proizvod. Proizvodi bi trebali biti strip, kolaž, grafički dizajn (može biti plakat), letak ili digitalna knjiga, audio rad ili video rad, koji predstavlja najutjecajniji (ključni, presudni) trenutak iz odabrane priče. Možete odabrati sve alate ili samo neke od njih (ovisno o veličini grupe).

Prezentacija grupe (20 min)

Svaka grupa predstavlja svoj rad u plenarnoj sesiji, a sudionici komentiraju radove, pokušavajući istovremeno shvatiti koja je priča u pozadini i koji je to utjecajni trenutak.

Zaključivanje za debriefing (10 min)

Evo nekih predloženih pitanja za debriefing. Možete dodati svoja ili koristiti samo neka od ovih (ovisno o vašim vremenskim ograničenjima, veličini grupe itd.)

- Što se dogodilo tijekom ove sesije? Što ste doživjeli?
- Kako ste se osjećali? Jesu li vam zadaci bili teški? Jesu li bili laki? Što ste osjećali čitajući svoju priču? Što ste osjećali slušajući priče drugih ljudi?
- Što za vas znači isključenost?
- Što ste naučili?
- Kako možete to primijeniti u svakodnevnom životu?

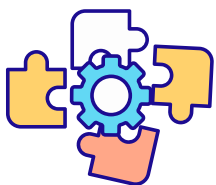
Modifikacije za virtualno okruženje

- Koristite Zoom / Google Meet / Microsoft Teams za komunikaciju te PADLET ili sličan alat za dijeljenje priča i završnih radova.
- Pripremite popis besplatnih aplikacija i softvera za multimedijalnu produkciju.

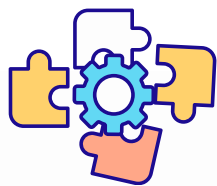
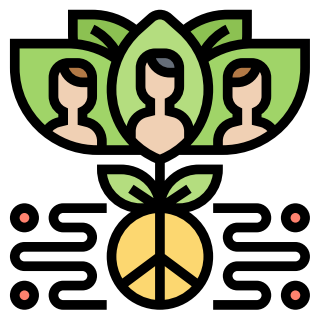
Savjeti za trenere/facilitatore

- Provjeravajte razinu energije unutar grupe tijekom sesije i napravite neke energizere ako mislite da je to potrebno.
- Ohrabrite sudionike da budu zaista iskreni tijekom procesa pisanja.
- Prije produkcije, podsjetite sudionike da je njihov proces zajedničkog rada važniji od samog proizvoda.
- U dijelu produkcije grupe mogu preuzeti priču druge grupe i stvoriti završni proizvod, možda prepoznajući drugačiji trenutak kao najutjecajniji.
- Ako završe ranije, produžite dio za debriefing.
- Ako se ova sesija provodi u obrazovnom okruženju koje traje više od jednog dana, možete dodati još jednu temu za priče, a to je diskriminacija. U tom slučaju, sudionici prvo pišu individualne priče o događaju kada su se osjećali diskriminirano, nastavljaju pišući o vremenu kada su diskriminirali nekog drugog, i završavaju priču pišući što su naučili iz oba iskustva. Nakon tog koraka, nastavljaju s drugom pričom o isključenosti, isključivanju i učenju iz iskustva. Sljedeći korak je zaključivanje i rasprava s grupom o razlikama između diskriminacije i isključenosti, te pružanje nekih teorijskih informacija o tim temama. Nakon toga, dio multimedijalnog izražavanja postaje druga sesija, gdje slijedite sve korake, ali dajete sudionicima opciju da izaberu koju priču (diskriminacija ili isključenost) žele pokriti multimedijalnim alatima.

Očekivani ishodi

- Sudionici su napisali osobne priče koje artikuliraju trenutke isključenosti koje su doživjeli ili kojima su doprinijeli.
- Poticanje povećane samosvijesti i refleksije na situacije isključenosti, kako kao primatelji tako i kao počinitelji, među sudionicima.
- Akt pisanja poslužio je kao terapijski izlaz za sudionike da izraze i obrade svoje emocije povezane s isključenostu.
- Kombinacija različitih vizualnih elemenata omogućila je dinamično istraživanje njihovih narativa, omogućavajući bogat i nijansiran izraz njihovih iskustava.
- Radionica je stvorila kreativno okruženje u kojem sudionici mogu eksperimentirati s različitim digitalnim medijima kako bi komunicirali složenosti svojih priča.
- Sudionici su stekli ili povećali upoznatost i udobnost s različitim digitalnim alatima za kreativno izražavanje.
- Vještine digitalne pismenosti, uključujući sposobnost učinkovite upotrebe multimedijalnih alata, poboljšane su među sudionicima.
- Radionica je doprinijela izgradnji povjerenja u korištenje digitalnih platformi za osobno izražavanje i pripovijedanje.
- Multimedijске refleksije poslužile su kao medij za sudionike da prenesu ne samo izazove već i lekcije naučene, te osobni rast koji je proizašao iz njihovih iskustava.

Expected outcomes

- Radionica je olakšala dublje razumijevanje nijansi oko isključenosti, potičući sudionike da istaknu značenje i razumijevanje iz svojih narativa.
- Radionica je stvorila podržavajuće i empatično okruženje u kojem se sudionici osjećaju ugodno dijeleći svoje osobne priče.
- Povećano razumijevanje i empatija među sudionicima doprinijeli su osjećaju zajednice i zajedničke humanosti, promičući međusobnu podršku i razumijevanje.

Naziv sesije

5.4 „ Pojačavanje glasova “

Objectives

Sesija diseminacije

Cilj: Osnažiti sudionike za učinkovito dijeljenje rezultata prethodnih radionica. Cilj ove sesije je i poticanje digitalne suradnje i komunikacije. U malim grupama sudionici će koristiti svoje pojedinačne društvene mreže i različite web platforme za širenje kreativnih izražaja generiranih tijekom radionica, promičući šire sudjelovanje publike. U ovoj sesiji će podijeliti svoja kolektivna stvaranja s raznolikim publikama, proširujući utjecaj radionica izvan neposrednih sudionika i potičući osjećaj angažmana digitalne zajednice.

Trajanje (u minutama)

20 min.

Min and Max broj sudionika

10 - 36

Resursi/materija li/potrebna oprema

- Dobra internetska veza
- Mobitel ili laptop po sudioniku ili barem jedan za svaku grupu

Online diseminacija (15 min)

Podijelite sudionike u male grupe (4 do 6 u svakoj) i dodijelite im zadatak da podijele svoje rezultate iz prethodne sesije online, koristeći vlastite resurse (račune na društvenim mrežama) i različite web stranice i platforme. Sudionici mogu raditi u istoj grupi kao što su radili u prethodnoj sesiji i dijeliti rezultate svojih grupa, ili ih možete miješati u različite grupe i zamoliti svaku grupu da odabere rezultat koji žele podijeliti.

Dijeljenje dosega (5 min)

Svaka grupa dijeli u plenarnom dijelu kakav je bio rezultat mini kampanje, koliko ljudi su uspjeli dosegnuti, koliko lajkova su dobili.

Koristite Zoom / Google Meet / Microsoft Teams za komunikaciju te PADLET ili sličan alat za dijeljenje snimaka zaslona rezultata.

Ako se ova sesija provodi u obrazovnom okruženju koje traje više od jednog dana, drugi dio sesije može se obaviti sljedećeg dana prije početka programa ili nakon programa tog dana.

- Sudionici su uspješno koristili svoje pojedinačne kanale na društvenim mrežama i različite web platforme za dijeljenje kreativnih izražaja generiranih tijekom radionica.
- Povećana vještina u tehnikama online diseminacije, uključujući korištenje raznih web alata i platformi društvenih mreža, demonstrirana je od strane svakog sudionika.
- Sesija diseminacije proširila je doseg rezultata radionica na širu publiku izvan neposrednih sudionika.
- Različite web platforme i kanali na društvenim mrežama učinkovito su iskorišteni za angažiranje publike s kreativnim izražajima, potičući širu interakciju zajednice.
- Sudionici su surađivali u malim grupama, pokazujući svoju sposobnost da zajedno digitalno rade na postizanju zajedničkog cilja.
- Vještine digitalne komunikacije, uključujući koordinaciju unutar grupa i interakciju s online publikom, poboljšane su kroz proces diseminacije.
- Zajedničko dijeljenje kreativnih izražaja doprinijelo je formiranju digitalne zajednice angažirane u temama radionice.
- Povećana interakcija, komentari i dijeljenje diseminiranog sadržaja ukazivali su na uspješno angažiranje zajednice i odjek rezultata radionice.
- Sudionici imaju opipljiv dokaz o utjecaju svojih napora diseminacije, kao što su povećani pregledi, lajkovi, dijeljenja ili komentari na dijeljenom sadržaju.
- Sesija je demonstrirala potencijal digitalne diseminacije za pojačavanje dosega i utjecaja kreativnih izražaja, ističući vrijednost korištenja online platformi za angažiranje zajednice.
- Sposobnost artikulacije svrhe, značaja i utjecaja njihovih kreativnih izražaja postala je evidentna, doprinoseći ukupnom uspjehu sesije diseminacije.

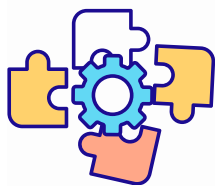
Pravila i opis sesije (sadržaj, metode)

Modifikacije za virtualno okruženje

Savjeti za trenere/facilitatore

Očekivani ishodi

Naziv sesije

Ciljevi

5.5 „ Moć učenja “

Cilj: Koristeći Kolbov model iskustvenog učenja, ova evaluacijska sesija ima za cilj sveobuhvatno procijeniti ishode učenja te utjecaj i učinkovitost programa. Sudionici će se uključiti u promatranje, apstraktnu konceptualizaciju, aktivno eksperimentiranje i konkretno iskustvo, potičući dublje razumijevanje svojih iskustava učenja. Ova sesija također ima za cilj osvijestiti kako koristiti stečeno znanje i vještine u svakodnevnom osobnom i profesionalnom životu.

Trajanje (u minutama)

40-50 min. (ovisno o veličini grupe)

Min and Max broj sudionika

10 - 36

Resursi/materijali/po trebna oprema

- 100 foto kartica iz priloženog seta
- Flipchart, markeri, papiri i olovke
- Internetska veza i pametni telefoni ili prijenosna računala

Ključne točke učenja

Prvi korak: Recite sudionicima da je vrlo važno na kraju svakog iskustva učenja razmisliti o vlastitom procesu učenja, ishodima koji su proizašli iz toga i mogućoj eksploataciji stečenih kompetencija. Stoga će svatko od njih morati pojedinačno razmisliti i procijeniti svoj proces učenja. Kako bi to učinili, u prvom dijelu ove sesije, trebali bi stvoriti grafički vizual ili prezentaciju koristeći bilo koju mobilnu aplikaciju za uređivanje fotografija koju imaju (kao što su PicsArt, Fotor, Canva itd.), ili bilo koji besplatni online alat, kao što je ponovno Canva. Pripremite flipchart sa sljedećim pitanjima:

- **Danas sam otkrio/la...**
- **Sada razumijem...**
- **Osjećam se sigurnije u ovoj vještini...**
- **Trenutak "AHA" bio je...**
- **Novo pitanje koje se pojavilo bilo je...**
- **Trebam više istražiti o...**

Kada rade grafički dizajn ili prezentaciju, svaki odgovor treba biti jedan element u toj grafici. Grafike trebaju biti što kreativnije, s elementima koji mogu biti naljepnice, ručno crtanje, riječi, fotografije ili bilo što što smatraju prikladnim, međutim njihovo značenje treba biti razumljivo. Kada završe, trebali bi to poslati u zajedničku Facebook ili WhatsApp grupu, pod svojim imenom. Trenerski tim trebao bi koristiti te grafike prilikom izvještavanja o ishodima učenja. 20'

Pravila i opis sesije (sadržaj, metode)

Evaluacija

Prvi korak: Započnite proces evaluacije govoreći sudionicima sljedeće: "Prije nego što danas zaključimo našu sesiju, želio/la bih uzeti nekoliko minuta da dobijem vaše mišljenje o tome kako su stvari prošle. Vaš doprinos nam je dragocjen i pomoći će nam poboljšati naše programe u budućnosti. Imate zadatak ispuniti detaljan evaluacijski upitnik. Ovaj upitnik omogućit će vam da podijelite svoje misli o specifičnim aspektima programa, kao što su sadržaj, aktivnosti i facilitatori. Molimo vas da ne razmišljate previše o svojim odgovorima – jednostavno idite s onim što osjećate. Molimo vas da zapamtite da je vaša povratna informacija povjerljiva. Nećemo dijeliti pojedinačne odgovore s bilo kime izvan našeg tima."

Drugi korak: Prije nego što podijelite link do upitnika, kratko prođite kroz sva pitanja i objasnite upute kako ih ispuniti, pitanje po pitanje. Provjerite sa sudionicima je li sve jasno i odgovorite na bilo koje dodatno pitanje koje se može pojaviti. Kada sve bude jasno, podijelite link do upitnika svim sudionicima. 10'

Komora jeke

Prvi korak: Okupite sve sudionike u krugu, zajedno s cijelim trenerskim timom, kako biste odjeknuli raznolike perspektive sudionika kroz nefiltrirani izražaj misli, potičući sudionike da podijele svoje iskrene reakcije na iskustvo učenja. Objasnite da će izraziti emocije i dojmove, i što god drugo smatraju važnim za podijeliti, u nekoliko rečenica.

Drugi korak: Recite sudionicima da odaberu jednu foto karticu iz seta koja im najbolje odgovara. Kartice bi trebale biti postavljene na podu ili stolu u sobi.

Treći korak: Sudionici bi trebali ići jedan po jedan, prateći krug (u smjeru kazaljke na satu ili suprotno od smjera kazaljke na satu) ili dobrovoljno i pokazati svoju karticu dok dijele svoje misli.

Četvrti korak: Na kraju, trenerski tim trebao bi zaključiti proces dijeljenja i zahvaliti svim sudionicima na njihovom sudjelovanju i doprinosima. 20'

- Kada radite konceptualizaciju svojih ishoda učenja, napišite pitanje na virtualnoj ploči (Canva, Padlet ili slično) i podijelite s grupom. Mogu poslati svoje odgovore putem poruke ili ih učitati u zajedničku mapu na Google Driveu ili Dropboxu.
- Kada ovu aktivnost provodite u virtualnom okruženju, objasnite evaluacijski upitnik jedno po jedno pitanje i pitajte je li sve jasno. Ako nije, pružite dodatne upute, a zatim podijelite link za Google anketu ili SurveyMonkey ili bilo koji drugi sličan alat u kojem će upitnik biti spreman.
- Koristite Zoom / Google Meet / Microsoft Teams za komunikaciju i PADLET za fotografije koje su pripremljene unaprijed.

Pravila i opis sesije
(sadržaj, metode)

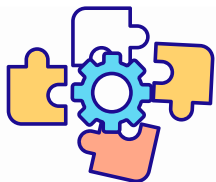

Modifikacije za
virtualno okruženje

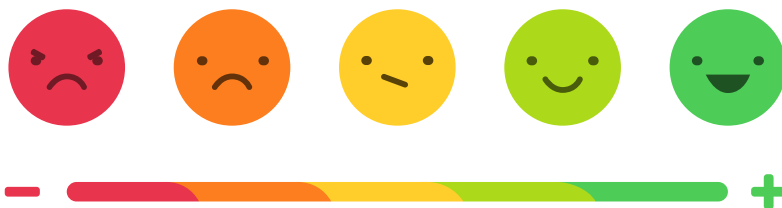
Savjeti za trenere/facilitatore

- Za metodu Ključnih točaka učenja - ako sudionicima nije dovoljno ugodno, nemaju dovoljno vještina, nemaju svi pametni telefon na raspolaganju ili vaša internetska veza nije dovoljno dobra, možete promijeniti metodu tako da zamolite sudionike da nacrtaju ili naprave kolaž svojih odgovora na pripremljena pitanja. Još uvijek možete sakupiti sve rezultate na jednom mjestu tako što ćete fotografirati svaki crtež i te fotografije podijeliti u zajedničkoj grupi.
- Ako imate sudionike s jezičnom barijerom ili bilo kojom drugom preprekom koja ih čini nespremima za dijeljenje u posljednjem dijelu ove sesije, možete im reći da je u redu samo pokazati foto karticu koju su odabrali ili se izraziti neverbalno.
- Ako provodite ovaj program s međunarodnom grupom sudionika na mjestu s loše funkcionalnim Wi-Fi-jem, možete isprintati evaluacijske upitnike i dati ih sudionicima. Pobrinite se da date upute prije nego što podijelite upitnike.

Očekivani ishodi

- Ishodi procesa učenja te utjecaj i učinkovitost programa su sveobuhvatno ocijenjeni.
- Sudionici su bili uključeni u promatranje, apstraktnu konceptualizaciju, aktivno eksperimentiranje i konkretno iskustvo.
- Poticano je dublje razumijevanje njihovih iskustava učenja.
- Sudionici su postali svjesni kako koristiti stečeno znanje i vještine u svakodnevnom osobnom i profesionalnom životu.
- Trenerski tim dobio je povratne informacije i mjerljive indikatore koje mogu koristiti za evaluaciju programa na kvalitetan način.

Impressum

Ovaj priručnik izrađen je u sklopu projekta „Digitalna transformacija inkluzivnog youth worka“, 2022-2-HR01-KA220-YOU-000096214. Projekt sufinancira Europska unija.

Erasmus+
Obogaćuje živote, širi vidike.

Sufinancira Europska unija

Izdavač

UDRUGA STUDIO B
BODOVALJCI 87
HR – 35420 STARO PETROVO SELO
www.udrugastudiob.hr
ured.studiob@gmail.com

Urednica:

Nikolina Jureković, Udruga Studio B

Autori_ice:

Nikolina Jureković, Manuela Strinavić, Štefan Šnaubert, Magdalena Poljac

Dizajn

Štefan Šnaubert, Udruga Studio B

Studeni, 2024.

Ova je publikacija ostvarena uz financijsku potporu Europske komisije. Ona izražava isključivo stajalište njenih autora i Komisija se ne može smatrati odgovornom pri uporabi informacija koje se u njoj nalaze